

بهناوی خۆای بهخشندهو میهرهبان
بهناوی گهلهوه
ئهنجومهنی نیشتمانی کوردستانی - عێراق
ژماره‌ی دهرهینان: 45
رۆژی دهرهینان: 2004/11/4

وینیه‌یه‌کی ته‌رجمه‌ کر‌اوی
ده‌قه‌ عه‌ره‌بیه‌ که‌یه

بشت به حوکمه‌کانی برگه‌(1)ی مادده‌ی (56)و، مادده‌ی (53)له یاسای ژماره‌(1)ی هه‌موارکراوی سالی 1992و، له‌سه‌ر داوای ژماره‌ی یاسایی له ئەندامانی ئەنجومه‌نی نیشتمانی کوردستانی-عێراق و، داوای وه‌زیری ته‌ندروستی وکاروباری کۆمه‌لایه‌تی و موافقه‌تی ئەنجومه‌نی وه‌زیران و، له‌سه‌ر ئەو یاساکارییه‌ش که ئەنجومه‌نی نیشتمانی کوردستانی عێراق، له‌ دانیشتی ژماره‌(51)ی رۆژی(2004/11/3)یدا ئەنجامی داوه‌، به‌پێی ئەو سه‌لاحیه‌ته‌ش که برگه‌ (3)ی مادده‌ی دووه‌می یاسای ژماره‌(10)ی سالی 1997پێمانی داوه‌، برپاری دهرهینانی ئەم یاسایه‌ی خواره‌وه‌مان دا:

یاسای ژماره‌(45)ی سالی 2004

یاسای سه‌ندیکای پزیشکانی ددان له‌ هه‌ریه‌می کوردستانی عێراقدا

مادده‌ی یه‌که‌م:

مه‌به‌ست له‌م ده‌سته‌واژانه‌ی خواره‌وه‌، ماناکانی به‌رامبه‌ریانه‌:

- 1-هه‌ریه‌م: هه‌ریه‌می کوردستانی عێراق.
- 2-سه‌ندیکا: سه‌ندیکای پزیشکانی ددان له‌ هه‌ریه‌می کوردستانی عێراقدا.
- 3-ئه‌نجومه‌ن: ئەنجومه‌نی سه‌ندیکا.
- 4-نه‌قیب: نه‌قیبی پزیشکانی ددان له‌ هه‌ریه‌می کوردستانی عێراقدا.
- 5-پزیشکی ددان: هه‌ر ئەندامێ له‌ ئەندامانی سه‌ندیکاکه‌، بر‌وانامه‌یه‌کی هه‌بێ، له‌ به‌کالۆریۆسی پزیشکی ددان که‌مه‌تر نه‌بێ و، وه‌زاره‌تی فێرکردنی بال‌او لیکۆلینه‌وه‌ی زانستی هه‌ریه‌می کوردستانی عێراق دانی پێدا نابێ، به‌ ئیشت وکارێکی برپار له‌سه‌ر دراوی تایبه‌ت به‌ پزیشکیه‌وه‌ خه‌ریک بێ، ئەوه‌ پزیشکی ددانه‌.

به‌شی یه‌که‌م

(دامه‌زراندن و ئامانجه‌کانی)

مادده‌ی دووه‌م:

سه‌ندیکا: سه‌ندیکاکه‌ ریک‌خراویکی پیشه‌بیه‌وه‌، شه‌خسیه‌تی مه‌عنه‌ویی سه‌ره‌خۆی خۆی هه‌یه‌وه‌، باره‌گاکه‌ی له‌ هه‌ولێری پایته‌ختی هه‌ریه‌م ده‌بێ و، بۆیشتی هه‌یه‌ له‌ پارێزگاکاندا بکاته‌وه‌.

مادده‌ی سێیه‌م:

سه‌ندیکا بۆ وه‌دیه‌نایی ئەم ئامانجانە تێده‌کۆشێ:

- 1-پالپشتی کردنی گه‌لی کوردستان و پشتمقایمکردنی حکومه‌تی هه‌ریه‌م و سیسته‌می دیموکراتی و، پته‌وکردن و به‌روه‌چاکتر گۆرینی فیدرالییه‌ت.
- 2-داکۆکی له‌ مافه‌ پیشه‌بیه‌کانی ئەندامان.
- 3-هاوبه‌شکردنی پزیشکانی ددان له‌ ژبانی کۆمه‌لایه‌تیدا.

- 4- سەپەرشتى ئىشى پىشەيى ئەندامان لە عىادە تايبەت و نەخۆشخانە مىللىيەكاندا، تا رەفتارى چەوت روونەدات و، حورمەتى پىشەگە لەكەدار نەبى.
- 5- رىكخستى ريساگەلى پىشەگوزارى و رىقابەي بەركارخستىيان.
- 6- فەراھەمكردنى ھەلى كار بۆ پزىشكانى ددان، لە دانىشتوانى ھەرېم.
- 7- رىكخستى سەروسەختى(علاقات) ئەندامان لەگەل دامودەزگاكاني دەولەت و داپەرەو دامەزراوە حكومى و غەيرە حكومىيەكاندا.
- 8- ھاوكارى لەگەل سەنديكاو كۆمەلە پىشەيەكانى تىرى ھەرېم و دەرەوۋى ھەرېمىشدا، ئەوانەي ئامانجەكانىيان لەگەل ئامانجەكانى سەنديكاو يەك دەگرنەو.
- 9- بەھيزكردنى پېوھندى لەگەل پزىشكە ددانسازەكانى كوردو دۆستانى گەلى كورد لە دەرەوۋى ھەرېم.
- 10- بەرزكردنەوۋى سەويەو ئاقارى پىشەيى و زانستى و رۆشنىريى ئەندامەكانى، بە ئاواتى بەرزكردنەوۋى پاراستنى پىشەگە.
- 11- لەسەر پرۆزەگەلى ياساو پېرۆگەل پېوھندى بە پىشەي پزىشكى و رىكەوتننامەي تەندروسىتيەوۋە ھەبى، راي خۆي دەدات.
- 12- ھەول دەدات ئايندەيەكى بەخىر بۆ حالآتى نەخۆشى و پىرى و پەككەوتەيى ئەندامەكانى دەستە بەربكا.
- 13- رىقابەكردنى شەرتوشروتى كوردنەوۋى عىادە تايبەتەكان و، قەدەغەكردنى ئەوانەش كە شەرتوشروتىيان تەواو نىيە.

بەشى دووھم (ئىنتىماو ئەندامىتى)

ماددەي چوارەم:

مەرجە ئەندام:

- 1- ھاوولآتىي كوردستانى عىراق يان دانىشتوى كوردستانى عىراق بېت.
- 2- بە جىنايەتى ناسىاسى، يان بە جونجەي شەرفنەنگىن حوكم نەدرايى.
- 3- لە پزىشكىي دداندا پروانامەي بەكالۆرىۆس يان پروانامەي ھاوتاي بەكالۆرىۆسى وەرگرتى.

ماددەي پىنجەم:

- 1- ئىنتىماكردن بۆ سەنديكا، لە رىگاي داوايەكى نووسراوۋە دەبى، پىشكەش بكرى بە نەقىب يان بە سەرۆكى لقى پارىزگاكە، بە بەلگەنامەگەلى پېويستەوۋە.
- 2- ئەم داواي ئىنتىمايە، لە ماوۋى(30) رۆژداكە لە رۆژى تۆماركردنەوۋە لە سەنديكا دەست پى دەكا- دەخريتە بەردەمى ئەنجومەن و، ئەنجومەنىش، دەبى لەو ماوۋىيەدا يەكلای بكا تەوۋە، دەنا، ماوۋەكە تەواو بىي و، ئەنجومەن يەكلای نەكردىي تەوۋە، ئەوۋە، لەو بارەدا بەقبولگراو دادەنرى.
- 3- ئەنجومەن بۆي ھەيە بە بېرىركى ھۆدار، داواي ئىنتىماكە رەتبكاتەوۋە، خاوەن داواش، بۆي ھەيە، لەو رۆژەوۋى تەبلىغ كراوۋە تا(30) رۆژ، لە بەردەمى دادگاي پىداچوونەوۋەي ھەرېمى كوردستانى عىراقدا، تانە لەو بېرىارە بدات، ئىدى، بېرىارى ئەم دادگايە بىنرە.

ماددەي شەشەم:

- 1- پزىشكى ددان لە ھەرېمدا، تا ئىنتىماي سەنديكا نەكاو پروانامەي تۆماربوونى بۆ نەكرى و ئىجازەي پىشەگەي وەرنەگرى، ناشى مومارەسەي پىشەگەي بكا.
- 2- ھەرگەسى، بەبى شەرتوشروتى ياسايى ئەم پىشەيە بكات، خۆي تووشى لىپىچىنەوۋەي ياسايى دەكا.

ماددەي ھەوتەم:

1- تازەکردنەوہی ئىجازەى پىشەكە، سالانە، لە مانگى كانونى دووھمدا دەكرى. ئەگەر ئەندام لەو ماوہىيە، بەيئە پاساوى بەجئ، دوابكەوئ، پىشەكەى ئى قەدەغەدەكرىو، تا دووقات ئابوونەى تازەکردنەوہ نەدات، ئىجازەى بۆ ناكريئەوہ.

2- ئەگەر ئەندام، بەيئە پاساوى بەجئ، دوو سال لەسەريەك، لە تازەکردنەوہى ئىجازەكەى دوابكەوئ، ناوى لە تۆمار كوئردەكرىئەوہو، پىشەكەشى ئى قەدەغەدەكرى. ئەگەر ھاتيش و ويستى دووبارە تۆماربكرىئەوہ، ئەوہ، لەو بارەدا پيويستە دووقاتى ھەردوو ئىجازەى ئىنتىماو تازەکردنەوہكەش بەدات.

3- ئەندام، ئەگەر شەرتئ، لەشەرتوشروتى ئىنتىما لە دەست بەدات، ئەندامئىتەكەشى لە دەست دەداو، بە برپارىكى ئەنجومەنىش پىشەكەى ئى قەدەغەدەكرى. ئەويش بۆى ھەيە، لە ماوہى(30)رۆژداكە لە رۆژى تەبليغەوہ دەست پى دەكا- لە دادگاى پىداچوونەوہى ھەريم تانە لە برپارەكە بكرى، ئىدى برپار، برپارى ئەم دادگايەيەو، بنپرە.

ماددەى ھەشتەم:

نەقىب ناشئ نەقىببىش بئو، يەكئ لەم پلەوپايانەى خوارەوہشى ھەبئ:

- 1- سەرۆكايەتى ئەنجومەنى نىشتمانى.
- 2- لە وەزارەتەكانى ھەريمدا، وەزىر بئىت يان برپارى وەزارەت بئىت.
- 3- لە وەزارەتى تەندروستىدا، بەرپوہبەرى گشتى بئىت.

ماددەى نۆيەم:

1- بۆ ئەندامانى سەندىكا نەبئ، كە بەپيئى ئەم ياسايە ئىلتىزاماتى خويان بەجئ ھيئاوہ، دەنا، ھىچ كەسى ناشئ ئەم پىشەيە بكات.

2- دايارە فەرميەكان و نىمچە فەرميەكان و باقىمەنى دامودەزگاكانى ھەريم پيويستە ويئەيەك لە فەرمانى دامەزراندنى يان كارپىكردى پزىشك بنپرن بۆ سەندىكا.

ماددەى دەيەم:

- 1- پزىشكى ددان وەرگرتنى ئىجازە، ناشئ لە ھەريمدا زياتر لە يەك عيادە بكاتەوہ.
- 2- پزىشكى ددان تا نازناوى پىسپۆرى وەرنەگرئ و لە سەندىكا تۆمارى نەكا، مافى ئەوہى نابئ، ئەو نازناوہ لە ھىچ لقئ لە لقەكانى پزىشككارى دداندا ھەئبگرئ.
- 3- پزىشكانى ددان، ئەوانەى سەربەدەوئەتن يان سەربەكەرتەكانى دىكەن، بۆيان ھەيە، بەپيئى بەندوبەستئ كە سەندىكا بۆيانى دياردەكا، پىشەى خويان دواى دەوامى رەسمبىش، مومارەسەبەكەن.

بەشى سىيەم

پىكھاتەكان

ماددەى يازدە:

يەكەم:

سەندىكا لەم پىكھاتانەى خوارەوہ پىك دئت:

- 1- ھەيئەى گشتى.
- 2- ئەنجومەنى سەندىكا.
- 3- لىزنەى زەپتى.
- 4- ھەيئەتگەلى لقەكان لە پارىزگاكاندا.

دووہم:

1- ھەيئەى گشتى لە ھەموو ئەندامان يان لە ھەموو ئەو نوئنەرانە پىك دئت كە ئىلتىزامى خويان بەپيئى ئەم ياسايە بەجئ ھيئاوہ. ئەم ھەيئەتە بالاترين دەسەلاتە لە سەندىكاكەداو، بە برپارى ئەنجومەن و، لەسەر بانگھىشتى نەقىب، ھەر سئ سال جارپك، كە لە رۆژى ھەئبزاردنەكانەوہ دەست پى دەكا-

كۆبۈنە ۋە يەكەن ئاسايى، لە بارەگاھى خۇيدا، بۇ ھەلئىزاردى نەقىب و ھەشت ئەندامى ئەسلى و دوو ئەندامى يەدەگ بۇ پىر كىرەنە ۋە ئەندامى تىبى ئەنجومەن سازدەدات. (نصاب) یش بە ئامادەبوونى دوو سىيەكى ئەندامانى ھەيئە يان دوو سىيەكى نوپنەران دىتەجى، جا، ئەگەر نەھاتەجى، ئەۋە، لەو بارەدا، دۋاى كۆبۈنە ۋە يەكەن بە پازدە رۇژ، ھەلئىزاردىكى دى، لە ھەمان كات و ھەمان جىگەدا دەكرى، لەم بارەدا (نصاب) بە ئامادەبوونى سىيەكى ئەندامان يان سىيەكى نوپنەران دىتەجى، دەنا، ئەگەر لەم بارەدا نەھاتەجى، ئەۋا، ئەنجومەن بۇ خولىكى تىرىش لە ئىشى خۇيدا بەردەوام دەيى.

2- ئەگەر ھات و ژمارە ئەندامانى ھەيئە گشتى، لە (500) ئەندام تىپەرى، ئەۋە، لەو بارەدا، ھەلئىزاردى لە رىگاي نوپنەرهكانەۋە دەكرىت و، رىژە نوپنەرىش، لەلايەن ئەنجومەنەۋە يان لەلايەن جىگىرى ئەنجومەنەۋە دىاردەكرى.

3- ھەيئە گشتى ئەم ئىشانە دەكات:

۱- تەسدىق كىردى بوجە و حساب و حسابكارى كۆتايى.

ب- ئىقرار كىردى پىرۋى ناوخۇ ھەموار كىردى و، سەپىر كىردى ئەۋ پىشنىيازەنەش كە بۇ ھەموار كىردى ياساى سەندىكاكە پىشكەش دەكرىن.

ماددەى دوازده:

پىۋىستە ئەنجومەنى سەندىكا، لەماۋە مانگى كانونى دوۋەمى ھەموو سالىكدا، كۆبۈنە ۋە يەكەن سالاۋە، بە ئامادەبوونى نەقىب و ئەندامانى ئەنجومەن و سەرۋانگى لقاكانى پارىزگاكان، بۇ ئەم مەبەستانەى خوارەۋە سازىدات:

۱- ئىقرار كىردى بوجەى سالاۋە و حساب و حسابكارى كۆتايى.

ب- ۋوۋىژ لەسەر راپۇرتى سالاۋە و كاروبارى سەندىكا و ئىقرار كىردىيان.

ج- سەپىر كىردى پىشنىيازەكان كە لەبارەى ھەموار كىردى ياساۋ پىرۋى ناوخۇى سەندىكاۋە، دىن بۇ ئەنجومەن.

ماددەى سىيازده:

1- دەشى لەيەك، لەم دوو دۇخەى خوارەۋەدا، ھەيئە گشتى بانگەيشت بكرى بۇ كۆبۈنە ۋە يەكەن ئاسايى:

۱- بە برىارىكى ھۇدار لەلايەن زۇرىنەى ئەنجومەنەۋە.

ب- بە داۋايەكى نووسراۋى ھۇدار، سىيەكى ئەندامانى ھەيئە گشتى بىدەن بە ئەنجومەن و، ئەنجومەنىش پىۋىستە، لەماۋە (15) پازدە رۇژداكە لە رۇژى گەيشتى داۋاكەۋە دەست پى دەكا-بانگەيشت بكاۋ، ۋادەى كۆبۈنە ۋە يەكەن تىدا دىاربكا.

2- لە كۆبۈنە ۋە يەكەن ئاسايى ھەيئە گشتىدا، ناشى، لەو مەسەلەنە زياتر، كە لە بەرنامەى كاردا تۇمار كراۋن و، كۆبۈنە ۋە يەكەن بۇ سازدراۋە، ھىچى دىكە يەكلا بكرىتەۋە.

ماددەى چواردە:

1- ھەر ئەندامى، بە برىارى زەپتى پىشەكەى لى قەدەغەكرابى، ناشى لە كۆبۈنە ۋە يەكەن ھەيئە گشتىدا بەشدار بىت.

2- لە كۆبۈنە ۋە يەكەن ھەيئە گشتىدا، برىارەكان بە زۇرىنەى دەنگ دەردەچن و، ئەگەر دوۋلاى دەنگ يەكسان بوون، ئەۋە، لەو بارەدا، دەنگى نەقىب بۇ كام لايان بى، ھى ئەۋ لايەيە.

ماددەى پازدە:

ئىدارەى كاروبارى سەندىكا، ئەنجومەنى دەپىرگىتە ئەستۇ، لەمانەى خوارەۋە پىك دىت:

يەكەم: نەقىب، كە مەرجه بۇ ماۋەيەك پىشەكەى بەسەر بردىن لە (10) دە سال كەمتر نەبى.

دوۋم: (6) شەش ئەندامى ئەسلى و دۋانى يەدەگ، بە مەرجه (7) لەۋانە ماۋەيەك پىشەكەيان بەسەر بردىن لە (5) پىنج سال كەمتر نەبى. ھەرچى ھەشتەمىانە، ئەمەيان، دەشى خزمەتەكەى لە (5) سال كەمتر بىت.

ماددى شازدە:

يەكەم: ئەنجومەن بە دەنگدانى نەپىنى، نوپنەرى (جىگرى) بۇ نەقىب لەناو ئەندامەكانى خۇيدا ھەلدەبۇيرى.

دووم: ئەنجومەن، ھەر ھىچ نەبى مانگى جارىك كۆبۈنەۋەبەكى ئاسايى سازدەدات و، دەشپتپىش لەسەر داۋاي نەقىب، يان داۋاي سىيەكى ئەندامەكانى، كۆبۈنەۋەگەلى ناۋەخت (استپنائى) سازبەدات.

ماددى ھەقدە:

يەكەم: (نصاب) لە ئەنجومەندا، بە ئامادەبوۋنى زۆرىنەى ئەندامەكانى دپتەجى. بىرپارەكانىشى بە زۆرىنەى دەنگى ئامادەبوۋان دەردەچن و، ئەگەر دەنگەكانىش يەكسان بوون، ئەۋە، لەو بارەدا، دەنگى نەقىب بۇ كام لايان بى، بۇ ئەۋە.

دووم: بە ھەر ھۆيەك دەبى، بىي، جىگاي نەقىب چۆل بوو، نوپنەرەكەى جىگاي دەگرپتەۋە. سىيەم: بە ھەر ھۆيەك دەبى، بىي، مەركەزى لە ئەنجومەندا چۆل بوو، ئەۋە لەو بارەدا كام ئەندامى يەدەگ، دەنگى لە دەنگى يەدەگەكانى تر زۆرتەر بوو، ئەۋەيان جىگاي دەگرپتەۋە. چوارەم: ئەگەر زۆرىنەى مەركەزەكانى ئەندامانى ئەنجومەن چۆل بوو، ئەۋە، لەو بارەدا پىۋىستە لەسەر ئەنجومەن، لەماۋەى دوو مانگدا بانگپىشتى ھەيئەى گشتى بكات بۇ كۆبۈنەۋە تا بەھەمان شىۋازى كە لەم ياسايەدا نىشان دراۋە، بە ھەلبىزاردنى كەسانى، بۇ باقىمەنى ماۋەكەى، جىگايان پىرپىكاتەۋە.

ماددى ھەزدە:

ئەندامى ئەنجومەن يان ئەندامى لىژنەى لە لىژنەكانى، بەبى پاساۋى بەجى لە سى كۆبۈنەۋەى بانەوبان يەكى ماۋەى سالىكدا يان لە پىنج كۆبۈنەۋەى ناۋەناۋەى سالىكدا، ئامادەنەبى، ئەۋە بە دەستلەكار ھەلگرتو لە قەلەم دەدرى.

ماددى نۇزدە:

ئەنجومەنى سەندىكا، ئەم ئىشە تايپەتەنە دەگرپتە ئەستۇ:

يەكەم:

- 1- كۆشش بۇ ۋەدى ھانىنى ئامانجەكانى سەندىكا.
- 2- ۋەرگرتنى ئەندامان و، قەدەغەگردنىشان لە پىشەگە.
- 3- بەرپۈۋەردنى كاروبارى سەندىكاۋ، بەركارخستنى پلانگەل و بەرنامەكان.
- 4- بانگپىشتى ھەيئەى گشتى بۇ كۆبۈنەۋەۋە، بەركارخستنى بىرپارەكانى.
- 5- سەرپەرشتى ئىش و كارى لقەكان و، دەسەبەركردنى ھاۋدەنگى لە چالاكىيەكانياندا.
- 6- ئامادەگردنى بوجەى سالانە و حساب و حسابكارى كۆتايى و بەرپۈۋەردنى دارايى سەندىكا.
- 7- سەرپەرشتى رىكخستنى پىشەگوزارى (ممارسە المهنە) لە عىادە تايپەتەكاندا.
- 8- پىشكەشگردنى پىشنىياز بۇ ھەمۋارگردنى ياساى سەندىكا.
- 9- ئەگەر نەقىب نوپنەرايەتى سەندىكاى لە لىژنەگەلى رەسمى و شتى دىكەدا نەگرد، ئەۋە، لەو بارەدا، كەسىكى دىكەى بۇ دادەنى.
- 10- ھەر دەۋاۋ شكاتىكى بۇ بىت، ھەۋالەى لىژنە تايپەتكارەكانى دەكات.
- 11- لە پىشكەش گردنى پىشنىيازگەل، دەربارەى پرۇژەگەل و پلانگەل و بەرنامەگەلى تەندروسىتى ھەرىمدا بەشدارى دەكات.
- 12- پىكپىنانى لىژنەگەلى فەرعى، بۇ ۋەدىھانىنى ئامانجەكانى ئەم ياسايە.
- 13- ئىقرار گردنى مولكدارىتى مال و مولك و عىقارۋقبولگردنى بەخشش و شەرتوشروتى قەرزدان و پىشكەشگردنى كۆمەكى دارايى، لە چوارچىۋەى مەبەست و ئامانجى سەندىكادا.
- 14- ئامادەكارى بۇ ھەلبىزاردنەكان.
- 15- ئىجازەپىدانى پىشەگوزارى.

- 16- سەيركردن و يەكلاكردنه وەى دەستلەكارهەلگرتنى نەقىب، يان ھەر ئەندامىكى ئەنجومەن يان ھى لىقەكانى سەندىكا، بە مەرجى، لە يەكەم كۆبۈنە وەى ھەيئەى گشتىدا بخرىتە بەردەمى.
- 17- دامەزراندن و بەرپۆەبردنى يانەگەلى سەندىكا بەپىي ياساى كۆمەلەكان.
- 18- قىبولكردنى دىارى بە رەزامەندى لايەنە فەرمىيەكان.
- دووم: سپاردنى ھەندى لە سەلاھىياتى خۇى بە نەقىب يان بەسەرۆكانى لىقەكان.

ماددەى بىست:

نەقىب، سەرەراى ئەو ئەركوفەرمانە تايبەتەى، ئەنجومەن پىي دەبەخشى، ئەم ئەركانەش دەگرپتەئەستۆ: يەكەم:

- 1- لە بەردەمى ھەموو لايەنەكاندا نوپنەرى سەندىكا يە.
- 2- برپارەكانى ئەنجومەنى سەندىكا دەخاتە بەركار.
- 3- لە سەر برپارى ئەنجومەنى سەندىكا، بانگەپشتى ھەيئەى گشتى دەكا بۇ كۆبۈنە وە.
- 4- سەرۆكايەتى كۆبۈنە وەى ھەيئەى گشتى و ئەنجومەنى سەندىكا دەكات.
- 5- ئىمزاكردنى سەنەدگەلى سپاردن و سەرفكردنى ئەموالى سەندىكا.
- 6- ئامادەكردنى بوجەى سالانەو، راپۆرتى كۆتايى بۇ حساب و حسابكارى كۆتايى و، راپۆرتى سالانەى بزاف و چالاكىي سەندىكاو، پيشكەشكردنىان بە ئەنجومەنى سەندىكا، لە وادەى دياركراوى خۇياندا.
- 7- بەپىي مىلاك، كە ئەنجومەن تەسدىقى كردو، كارمەندان بۇ سەندىكا داەدمەزىنى و، كاروبارى خزمەت و زەپتيشيان بەجى دەگەپىنى.

دووم:

نەقىب بۇى ھەيە، ھەندى لە فرمانە تايبەتەكانى خۇى، بە نوپنەرەكەى يان بە يەكە لە ئەندامانى ئەنجومەن بسپىرى.

ماددەى بىست و يەك:

- 1- بەپىي پىپۆى ناوخۇ، لىقى بۇ سەندىكا، لە ھەر پارىزگايى دەگرپتە وە.
- 2- سەرۆكى لىژنەى لىق، سەرۆكايەتى كۆبۈنە وەى لىژنەكە دەكا، يان كەسى دەيكا سەرۆك ئەو ئەركەى پى سپاردى.
- 3- ماوەى خولى لىق سى سالە، لە رۆزى ھەلپژاردنەكانە وە دەست پى دەكات.

ماددەى بىست و دوو:

يەكەم:

- 1- ئەنجومەنى لىق لە پىنج ئەندام و دوو ئەندامى يەدەگ پىك دىت، شەشيان ماوەيەك پيشەگوزارىيان كردى لە پىنج سال كەمتر نەبى. ھەرچى ھەوتەميانە، ئەو، دەشى خزمەتى لە پىنج سال كەمتر بى.
- 2- ئەندامى لىق، مەرجە خەلكى ھەرىم بى و، لە ھەرىمىش دانىشتى.
- 3- سەرۆكى لىق و نوپنەرەكەشى، لە ئەندامانى لىقەكە ھەلدەبژىردىن.

دووم:

لىق ئەم ئەركە تايبەتە دەگرپتە ئەستۆ:

- 1- بەركارخستنى پلانى كار، كە لە كۆبۈنە وەى ھەيئەى گشتىدا برپارى لە سەر دراو، ھەر وەھا بەركارخستنى رىنمايىيەكانى ئەنجومەنى سەندىكا.

- 2- كۆشش بۇ بەرزكردنەۋەى سەۋىيە ۋاقتارى پىشەكە.
- 3- بەرپۆۋەردنى كاروبارى دارايى.
- 4- ئەۋ فرمانە تايپەتەنەى كە نەقىب يان ئەنجومەنى سەندىكا پىي دەسپىرى.
- 5- دامەزاندنى بەردەستانى لق و ديارىكردنى كرئەكانيان، پاش تەسدىقكردنى لە لايەن سەندىكاۋە.
- 6- بە رەزامەندىي ئەنجومەنى سەندىكا، كەسى دادەنى نوئەنەرەپەتەى لق لە دايەرە فەرمىەكاندا بكات.

ماددى بىست وسى:

سەندىكا بۇى ھەيە مەلئەندى رۇشنىرى وگۇمەلەيەتى دابمەزىنى.

دارايى سەندىكا

ماددى بىست وچۋار:

- 1- دارايى سەندىكا لە مانە پىك دىت:
 - ا- ئابوونەى ئىنتىماو بەشداربوونى سالانە.
 - ب- مزى ناۋى خۇنوسىن.
 - ج- مزى نووسىنى نازناۋى پسپۇرى.
 - د- مزى ئىجازەپىدان و تازەكردنەۋەى پىشەگوزارىي تايبەت بۇ دام و دەزگا تەندروستىەكان.
 - ه- مزى تەسدىقكردنى راپۇرتگەلى پزىشكى.
 - و- سوۋدى چاپەمەنىەكانى سەندىكا.
 - ز- غەرامەى ئەۋ حوكمانەى كە لىژنەى زەپتى پارىزگا بەسەر ئەندامەكانىدا دەدات.
 - ح- ديارى و بەخشش و ھەر دەستەتەىكى دى.
 - گ- داھاتى يانەگەل ومەلئەندەكانى رۇشنىرى وگۇمەلەيەتى بۇ سەندىكا.
- 2- ئەگەر لە بەر بارودۇخىكى نا ئاسايى، تەسدىقكردنى بوجە لە وادەى دياركراۋى خۇيدا، نەكرا، ئەۋە، لەۋ بارەدا، كار بەپىي دەروازەۋە بەشەكانى بوجەى پىشتردەكرى تا بوجە تازەكە تەسدىق دەكرى.

ماددى بىست وپىنج:

ئابوونەۋە مزى كە سەندىكا ۋەرىاندەگرى بەم شىۋەيەن:

- 1- (15000) پازدە ھەزار دىنار، ئەۋە مزى ئىنتىماى پزىشكانى ددانى ھەرىمە، بۇ غەيرەعيراقىش (75000) ھەفتا وپىنج ھەزار دىنارە.
- 2- (7500) ھەوت ھەزارو پىنج سەد دىنار، ئەۋە ئابوونەى ئىجازەى سالانەيە يان تازەكردنەۋەكەيەتى بۇ پزىشكانى ددانى ھەرىم و (27000) بىست وھەوت ھەزار دىنارە بۇ غەيرى عىراقى .
- 3- (45000) چل وپىنج ھەزار دىنار، ئەۋە مزى ئىجازەى كردنەۋەى تاقىگەى ددانسازىيەۋ، (22500) بىست و دوو ھەزار وپىنج سەد دىنارىش مزى تازەكردنەۋەى سالانەيەتى.
- 4- (225000) دووسەدو بىست وپىنج ھەزار دىنار، ئەۋە مزى ئىجازەى كردنەۋەى نەخۇشخانەيەكى تايبەتى ددانەۋ، (75000) ھەفتا وپىنج ھەزار دىنارىش بۇ تازەكردنەۋەى سالانەيەتى.
- 5- (15000) پازدە ھەزار دىنار، مزى ئىجازەى كردنەۋەى عىادەيەكى پسپۇرەۋ، (15000) پازدە ھەزار دىنارىش مزى تازەكردنەۋەى سالانەيەتى.
- 6- (60000) شەست ھەزار دىنار، ئەۋە مزى ئىجازەى كردنەۋەى نووسىنگەيەكى فرۇشتنى ئامىرو ئامرازى ددانەۋ، (30000) سى ھەزار دىنارىش بۇ تازەكردنەۋەى سالانەيەتى.
- 7- (15000) پازدە ھەزار دىنار، ئەۋە مزى ئىجازەى كردنەۋەى عىادەيەكى پىشەگوزارى گشتىيەۋ، (7500) ھەوت ھەزارو پىنج سەد دىنارىش مزى تازەكردنەۋەى سالانەيەتى.
- 8- (15000) پازدە ھەزار دىنار، ئەۋە مزى ئىجازەى پىشەگوزارىيە لە عىادە مىللىەكاندا.
- 9- (22500) بىست و دووھەزار وپىنج سەد دىنار، ئەۋە مزى تۇماركردنى نازناۋى پسپۇرىيە.

10- (1500) ھەزارو پىنج سەد دىنار، ئەوۋە مىزى تەسدىقكىردنى راپۇرتى پىزىكىيە ئەوانەى لە عىادە تايپەتەگان و نەخۇشخانە ئەھلىيەكانەوۋە دەردەچىن.

11- (60000) شەش سەد ھەزار دىنار، ئەوۋە مىزى ئىجازەى كىردنەوۋەى كارگەيەكى دروستكىردنى ماددەگەلى ددانەو(300000) سى سەد ھەزار دىنارىش بۇ تازەكىردنەوۋەى سالانەيەتى.

بەشى چوارەم سزاگەل و حوكمە زەپتىيەگان

ماددەى بىست وشەش:

ئەم ئىشانەى خوارەوۋە، قەدەغەن:

1- راکىشانى نەخۇش بە فرىودان و لە رىگەى واسىتەوۋە.

2- ناوبانگ زراندىنى پىشەو خاوەن پىشەكەو، بى نىرخ كىردنى پىگەى زانستى و ئەدەبىيان.

3- ئىش پى كىردنى خاوەن پىشە تەندروسىتەى بى ئىجازەگان.

ماددەى بىست وھەوت:

لىژنەى زەپتى لە مەركەزى سەندىكادا، لە سى ئەندام و دوو ئەندامى يەدەگ پىك دەھىنرى و ئەندامى لە

ئەندامانى ئەنجومەنى سەندىكەىش، بە برپارى ئەنجومەن، سەرۆكايەتتى دەگا.

ماددەى بىست وھەشت:

لىژنەى زەپتى دواى وھئاگەھىنانەوۋەى ئەندامى سەرىپچىكار، بۇشى ھەيە، ئەم سزايانەى خوارەوۋەش
بەسەپىنى:

1- ئىنزار: ئەوۋەيە، گە نووسراوى ئاراستەى سەرىپچىكار دەگا، بىزارى خۇى تىدا لە رەفتارى نىشان دەداو،
داواشى ئى دەگا ئەو كارە دووبارە نەكاتەوۋە، دەنا، سزايەكى توندترى بەسەردا دەدرى.

2- غەرامەيەك لە (150000) سەدو پەنچا ھەزار دىنار كەمتر نەبى و، لە (750000) ھەوت سەدو پەنچا
ھەزار دىنارىش نەترازى. ئەگەر نەشى دا، ئەوۋە، لەو بارەدا، لە پىشەگوزارىيە تايپەتەكەى خۇى بۇ
ماوۋەيەك قەدەغەدەكرى لە شەش مانگ زياتر نەبى، خۇ، ئەگەر ھات و لە ماوۋەى سائىكى پاش بروارى
سەرىپچىيەكەيدا، گەرايەوۋەسەرى، جا، ئەوۋە جا غەرامەكەى لە (500000) پىنج سەد ھەزار دىنار
كەمتر نابى و لە (1500000) مىليونىك وپىنج سەد ھەزار دىنار نەترازى، خۇ ئەگەر ئەم جارەش
نەيدا، ئەوۋە، لەو بارەدا پىشەتايپەتەكەى خۇى بۇ ماوۋەيەك ئى قەدەغەدەكرى لە يەك سال زياتر
نەبى.

3- قەدەغەكىردنى پىشەگوزارىيە تايپەتەكەى خۇى بۇ ماوۋەيەك لە يەك سال نەترازى.

4- ھەردو سزاي، غەرامەو قەدەغەى پىشەگوزارى، گە لە برگەى (2، 3) دا ھاتوون.

ماددەى بىست ونۆ:

ئەگەر، بۇ لىژنەى زەپتى دەركەوت، ئەو رەفتارى دراوتەپال دكتورەكە، خۇى لە خۇيدا جەرىمەيە، ئەوۋە،
لەو بارەدا پىويستە لەسەرى، دەعواكەى بە ھەموو ئەوراقەكانىەوۋە ھەوالەى دادگەى پىوھندىدار بىكات،
ئەگەر حوكمى بىتاوانىشى بۇ دەرچوو، ئەوۋە، بەپىي حوكمەكانى ئەم ياسايە رى لە ئىجرائاتى زەپتىيە دىكە
ناگرى.

ماددەى سى:

1- پىزىكى ددان لە ماوۋەى ھەپس و سجن و دەستبەسەرىبونىدا، پىشەكەى ئى قەدەغە دەكرى.

2-پزیشكى ددان، ئەگەر بە جەرىمەيەكى ئابرووبەر، پېۋەندىي بە پېشەكەيەوۋە ھەبىي ھوكم بىرى، ئەو، ئىدى پېشەكەي ئى قەدەغەدەكەرى.

3-ئەگەر ھات و پزىشكى ددان، جارىكى تىش بە جەرىمەي پېۋەندىدار بە پېشەكەيەوۋە، ھوكمى بەسەردا درايەوۋە، ئەو، لەو بارەدا ناشى ناۋى تۆماربىكرىتەوۋە، مەگەر ئەنجومەنى سەندىكا بەپېي پېرۋو بەپېي ئەو رېنمايىانەش كە لەسەر پېرۋكە دەرھىنراون، موافەقەتى نوۋى بداتى.

ماددى سى ويەك:

1-بىرپارى قەدەغەكەرى پېشەگوزارى، بەو لايەنە پېۋەندىدارانەش تەبلىغ دەكەرى كە لىژنەي زەپتى خۇي پېي باش بى. ئەو لەھەموو لقەكانى سەندىكاشدا بلاۋدەكەرىتەوۋە.

2-پزىشكى پېشەكەي ئى قەدەغەكرابى، ناشى پزىشكىكى دى لە عىادەكەيدا جىگاي بىگىرتەوۋە.

3-بەپېي ھوكمەكانى ئەم ياسايە، ئەو غەرامەيەي بە ھوكمى زەپتى وەرەگىرى، داھاتى سەندىكايە.

ماددى سى ودوو:

1-ئەگەر شكاتى درا بە ئەنجومەنى سەندىكا، ئەمىش دەپىرى بۇ لى پېۋەندىدار، تا ئەو لقە راو راسپاردەي خۇي پېشان بىدا، جا، ئەوجا، ھەوالەي لىژنەي زەپتى دەكەرى.

2-سەرۋكى لىژنەكە، بروارى دانىشتەكە دياردەگاۋ، پزىشكى ددانەكەشى ئى ئاگادار دەكا.

3-دانىشتەكانى لىژنەي زەپتى نەپىنيە.

ماددى سى وسى:

نەقىب ولايەنەكانى دەعاكەش بۇيان ھەيە، لەماۋەي سى رۇژداكە لە رۇژى تەبلىغەوۋە دەست پى دەكا-لە دادگاي پېداچوونەوۋەي ھەرىمى كوردستانى عىراقدا تانە لە بىرپارەكانى لىژنەي زەپتى بىگرن، ئىدى بىرپارى ئەم دادگايە كۇتايى و بىنرە.

ماددى سى وچوار:

ھەر سەرپىچىيەكى زەپتى، كە لە ھوكمەكانى ئەم ياسايەوۋە پەيدابوۋە، نەقىب بىكا يان نوپنەرەكەي لەكاتى جىگرتنەوۋەيدا بىكا، ئەو، ئىجرائاتى ياسايان لەبەردەمى لىژنەي زەپتىدا لەسەر دەكەرى و ھەيئەي گشتى ھەوالەي لىژنەي زەپتىيان دەكات.

ھوكمە گشتىيەكان

ماددى سى وپېنج:

1-بە ئامادەبوۋنى نەقىب يان جىگىرى(نوپنەرى)نەقىب، يان سەرۋكى لق يان نوپنەرى سەرۋكى لق نەبى، ناشى بارەگاي سەندىكا، يان بارەگاي لقەكانى بېشكەرى.

2-ھەر دەستدېرژىيەك، لەكاتى فرماندا يان بەھۋى پېشەكەيەوۋە، بىكرىتە سەر ئەندام، ئەو، ئەو دەستدېرژىكارە، ھوكمى ئەو كەسەي بەسەردا دەدرى كە شەرى فرۇشتىبى بە فرمانبەر لەكاتى بەرى خستى ئەركى خۇيدا.

3-دەسەلاتى لىپىچىنەوۋە پىۋىستە پېش لىپىچىنەوۋە لە جەرىمەي بەچاۋنەدېتراۋ، درابىتە پال ئەندامى لە ئەندامان، پىۋىستە لەسەرى سەندىكا يان لقەكانى سەندىكا ئاگادارىكەتەوۋە، سەندىكاش پىۋىستە نوپنەرىكى خۇي بىرى لەو لىپىچىنەوۋەيدا بەشداربى.

4-ئەندامى نەخۇش، لە ژوورە بەكەرى گىراۋەكانى پەلەي يەكەمى دەزگاي تەندروستىي ھوكمى و پەيمانگە ھونەرىيەكاندا چارەسەرى بۇدەكەرى و لە مزوكەرى سەرفرازە. وە ئى كە لە نەخۇشخانە ئەھلىيەكاندا بىخەۋى يان بۇ عىادە تايىبەتەكان بىچى، ئەو لەو بارەدا، دەستھەقى پزىشك و نەشتەرگەرەكان لە لىستى حساباتى خۇي دادەشكىنرى.

ماددى سى وشەش:

ھەر كەسى بەبى تۆماربوون و بەبى ئىجازە كە ھوكمەكانيان لەم ياسايەدا ھاتوو ھە مومارەسەى ئەم
پىشەپەىكا، ئەو، غەرامەپەك دەكرى لە (450000) چوارسەدو پەنجا ھەزار دىنار كەمتر نەبى و
لە (600000) دىنارىش نەترازى.

ماددەى سى و ھەوت:

پزىشكى ددان لە ئىجازەدابى، دەشى پزىشكىكى دىكەى ددان لە عىادەكەى خۆيدا دابنى، بەمەرجى ئەم
جىگرە ھەمان پلەى زانستى و ھەمان پىپۆرىى ھەبى و، ئىجازەكەش لە سى مانگ نەترازى.

ماددەى سى و ھەشت:

ھەر دەقى پىچەوانەى ھوكمەكانى ئەم ياسايەپىت، ناخرىتە بەركار.

ماددەى سى و نۆ:

پىپۆستە ئەنجومەنى و ھزىران ھوكمەكانى ئەم ياسايە بختە بەركار.

ماددەى چل: ئەم ياسايە لە رۆزى بلا و كوردنەو ھى لە (و ھەپەى كوردستان) دا، دەخرىتە بەركار.

**كەمال عبدالكريم فؤاد
سەرۆكى ئەنجومەنى نىشتمانىي
كوردستانى-عراق**